

2008

Landsforeningen af
Menighedsråd og Den
Danske Præsteforening

Præsteboligfaktagruppen

Præsteboligfakta 2008

Delrapport 3

Analyse af ulemper ved indretningen og konkluderende anbefalinger

I januar 2008 blev 990 præster og menighedsråd spurgt om en lang række ting vedrørende præsteboligen. Tidligere delrapporter har dels gengivet landsdækkende resultater og en analyse af menighedsråd og præsters holdning til boligpligten. Denne rapport analyserer de forskellige mangler ved boligerne med henblik på at danne et billede af deres forekomst og geografiske fordeling.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
1. Indledning	3
2. Sammenfatning	3
3. Analyse af ulemperne ud fra geografiske forhold	4
3.1 Ulempernes opgørelse	4
Tabel 1: Oversigt over gennemsnitlig sum af ulemper efter stift og urbaniseringsgrad.....	5
3.2 Analyse af de stiftsvisse opgørelser.....	5
Tabel 2: Opdeling af ulemper i forhold til stift.....	6
3.3 Analyse opgørelserne på urbaniseringsgrad.....	6
Tabel 3: Opdeling af ulemper i.f.t. urbaniseringsgraden	7
4. Arbejdsgruppens anbefalinger.....	8

Udgivet februar 2009

Medlemmerne af præsteboligfaktgruppen:

Bibliotekar Kirsten Luunbjerg, Landsforeningen af Menighedsråd

Provst Lone Hvejsel, Landsforeningen af Menighedsråd

Pastor Søren Agersnap, Den Danske Præsteforening

Sognepræst Gert Nicolajsen, Den Danske Præsteforening

Konsulent Pia Thystrup, Landsforeningen af Menighedsråds sekretariat

Seniorkonsulent Steen Marqvard Rasmussen, Landsforeningen af Menighedsråds sekretariat

Konsulent Bo Peiter Hansen, Den Danske Præsteforenings sekretariat

1. Indledning

Bestyrelserne for Landsforeningen af Menighedsråd og Præsteforeningen tog i 2007 initiativ til en undersøgelse af en lang række forhold vedrørende præsternes bopælspligt. Et af disse drejede sig om præsternes og menighedsrådenes¹ vurdering af boligernes indretningsmæssige standard specielt med henblik på forekomsten af en række ulemper i boligerne.

2. Sammenfatning

Det er påfaldende, at de fem undersøgte ulempe-typer² forekommer et voldsomt stort antal steder.

De lydæssige ulemper forekommer i omkring 60% af boligerne svarende til mere end 1000 præsteboliger. Ser man nærmere på tallene, ses en høj grad af sammenhæng med urbaniseringsgraden³ gående fra et niveau omkring 45% i byerne til 68% på landet.

Brugen af præstens private køkken viser en tilsvarende sammenhæng gående fra 4% i hovedstaden til 47% på landet.

De øvrige ulemper udviser ikke markante forskelle svarende til forskellig urbaniseringsgrad. Det betyder, at den samlede mængde af ulemper er størst på landet, hvor der i gennemsnit er 2,6 ulemper ud af 5 undersøgte, mens der i byen er 1,9 ulemper i gennemsnit pr. bolig.

Analysen af ulemperne danner baggrund for præsteboligfaktagruppens anbefalinger i afsnit 4.

¹ Spørgeskemaet er sendt til menighedsrådets formand, som selv svarer på spørgsmålene under hensyntagen til, hvad han/hun vurderer, er den generelle holdning i menighedsrådet. Af praktiske grunde var det nødvendigt at indsamle holdningsdata fra menighedsrådene på denne måde. Dette er dog ikke nogen optimal metode, da der kan være nogen usikkerhed om, hvor meget det er formandens egen holdning, der kommer til udtryk, og hvor meget det er menighedsrådets generelle holdning. Ligeledes giver denne dataindsamlingsmetode ikke mulighed for at belyse, hvilke forskellige holdninger der måtte være til stede i de enkelte menighedsråd.

² De undersøgte ulemper fremgår af oversigten side 4.

³ Urbaniseringsgraden er bestemt ved størrelsen på den største by i sognet. Inddelingen fremgår af Tabel 1 side 5.

3. Analyse af ulemperne ud fra geografiske forhold

3.1 Ulempernes opgørelse

I spørgeskemaet omhandler følgende spørgsmål ulemper ved præsteboligen⁴:

Spørgsmålsnr.	Tekst
3.1	Er der egen indgang til kontoret?
3.2	Er der tidssvarende lydmæssig adskillelse mellem bolig og kontor?
3.3	Har besøgende adgang til toilet, som ikke er en del af den private bolig?
3.8	Er der lydisoleret mellem det private og offentlige, så begge områder kan bruges uden hensyntagen til støjskabelse?
3.9	Er der egen indgang til konfirmandstue/menighedslokaler?
3.10	Har besøgende adgang til toilet, som ikke er en del af den private bolig?
3.14	Bruges præstens private køkken ved arrangementer?
5.4	Er haven ugenert i forhold til adgangen til tjenstlige lokaler?
5.5	Er adgangsvejene fælles for privat og offentlig del?

I det følgende er spørgsmål 5.5 ikke medtaget.

I øvrigt samles spørgsmålene til følgende hovedspørgsmål:

Betegnelse	Beskrivelse	Vedrører spørgsmål nr. fra undersøgelsen
Ulempe 1	Sammenblanding af privat og tjenstlig indgang	3.1 og 3.9
Ulempe 2	Manglende lydisolering	3.2 og 3.8
Ulempe 3	Privat toilet stilles til rådighed for besøgende	3.3 og 3.10
Ulempe 4	Haven er ikke ugenert	5.4
Ulempe 5	Privat køkken bruges ved arrangementer	3.14
Sum af ulemper	Kan have værdien 0 – 5 afhængig af antal ulemper optalt i ovenstående	

⁴ Spørgsmålsnumre henviser til Boligfakta delrapport 1 udgivet marts 2008

Table 1: Overview of average sum of disadvantages after diocese and urbanization degree

Område	Gennemsnitligt antal ulemper pr. bolig	Respondenter
Landsplan	2,2	731
Viborg stift	2,5	69
Århus stift	2,4	113
Københavns stift	2,3	55
Lolland-Falster stift	2,3	24
Roskilde stift	2,3	90
Fyens stift	2,2	65
Haderslev stift	2,1	58
Aalborg stift	2,1	103
Ribe stift	1,9	63
Helsingør stift	1,8	91
Urbaniseringsgrad: 1 Landdistrikter	2,6	68
Urbaniseringsgrad: 2 Byområder med 200-999 indb.	2,4	157
Urbaniseringsgrad: 3 Byområder med 1.000-4.999 indb.	2,1	158
Urbaniseringsgrad: 4 Byområder med 5.000-19.999 indb.	1,9	64
Urbaniseringsgrad: 5 Byområder med 20.000-49.999 indb.	1,9	52
Urbaniseringsgrad: 6 Byområder med 50.000+ bortset fra hovedstaden	2,3	53
Urbaniseringsgrad: 7 Hovedstadsområdet	2,0	76

3.2 Analysis of diocesan differences

For dioceses' respective observations are observed as extremes Viborg diocese with highest average number of disadvantages per house on 2,5 and Helsingør diocese with lowest average on 1,8.

There is not any clear connection between the average number of disadvantages set in relation to land- and city dioceses, as Ribe diocese has an average number of disadvantages on 1,9 corresponding to Helsingør diocese 1,8 and Københavns diocese an average on 2,3 corresponding to Roskilde and Lolland-Falster dioceses.

Dette udfoldes nærmere i Tabel 2:

Tabel 2: Opdeling af ulemper i forhold til stift

	Ulempe ⁵ 1: indgang	Ulempe 2: lyd	Ulempe 3: toilet	Ulempe 4: have	Ulempe 5: køkken	Gennemsnitligt antal ulemper pr. bolig
Viborg stift	55 %	67 %	42 %	45 %	39 %	2,5
Århus stift	61 %	70 %	51 %	38 %	16 %	2,4
Københavns stift	76 %	60 %	60 %	31 %	4 %	2,3
Lolland-Falster stift	54 %	63 %	29 %	42 %	46 %	2,3
Roskilde stift	60 %	68 %	38 %	37 %	23 %	2,3
Fyens stift	60 %	62 %	35 %	35 %	25 %	2,2
Hele landet	57 %	60 %	42 %	38 %	21 %	2,2
Haderslev stift	59 %	48 %	47 %	34 %	19 %	2,1
Aalborg stift	50 %	55 %	39 %	46 %	21 %	2,1
Ribe stift	51 %	51 %	30 %	33 %	29 %	1,9
Helsingør stift	51 %	52 %	38 %	37 %	4 %	1,8

Tabel 2 viser forskellene mellem stifterne. Det er tydeligt, at Ulempe 5, brug af præstens private køkken til arrangementer, er stærkest repræsenteret i landstifterne. Dette modsvarer til dels, at der i storbystifterne er væsentlig færre præsteboliger med tilknyttede konfirmand- og menighedslokaler.

Herudover ligger Ribe stift placeret i laveste ende med antal ulemper i de øvrige kategorier. Det synes tydeligt, at der i stiftet i en årrække er foregået en målrettet indsats for at nedbringe antallet af ulemper i præsteboligerne i forbindelse med de løbende renoveringer. Eksempelvis har Århus stift lydgener i 70% af boligerne, mens det i Ribe stift er 51% af boligerne. Tallene antyder, at der fra Ribe stift kan bidrages med væsentlig information om de nødvendige tiltag for at eliminere støjgenerne i præsteboligerne.

3.3 Analyse opgørelserne på urbaniseringsgrad

Der observeres en klart faldende tendens i ulempeindekset set i forhold til stigende urbaniseringsgrad. Dog følger de største bykoncentrationer ikke helt denne tendens, jævnfør at Københavns stift ligger højere i niveau end Helsingør stift.

En nærmere analyse af denne sammenhæng i Tabel 3 viser, at det særligt er brugen af præstens private køkken (Ulempe 5), der er faldende med urbaniseringsgraden:

⁵ For yderligere forklaring se skemaet på side 4.

Tabel 3: Opdeling af ulemper i.f.t. urbaniseringsgraden

	Ulempe ⁶ 1: indgang	Ulempe 2: lyd	Ulempe 3: toilet	Ulempe 4: have	Ulempe 5: køkken	Gennemsnitligt antal ulemper pr. bolig
Urbaniseringsgrad: 1 Landdistrikter	57 %	68%	38%	47%	47%	2,6
Urbaniseringsgrad: 2 Byområder med 200-999 indb.	56%	67%	41%	43%	31%	2,4
Urbaniseringsgrad: 3 Byområder med 1.000-4.999 indb.	54%	60%	36%	40%	20%	2,1
Urbaniseringsgrad: 4 Byområder med 5.000- 19.999 indb.	52%	56%	31%	31%	22%	1,9
Urbaniseringsgrad: 5 Byområder med 20.000- 49.999 indb.	54%	44%	50%	31%	10%	1,9
Urbaniseringsgrad: 6 Byområder med 50.000+ bortset fra hovedstaden	72%	57%	57%	36%	8%	2,3
Urbaniseringsgrad: 7 Hovedstadsområdet	61%	54%	41%	38%	4%	2,0

At brugen af præstens private køkken stiger med faldende urbaniseringsgrad svarer meget godt til, at boliger, hvortil er knyttet konfirmandstue/menighedslokale, stiger med faldende urbaniseringsgrad. I byerne er udviklingen med kirkehuse/sognegårde næsten fuldstændig gennemført, mens den på landet er sjældent forekommende. Her er undersøgelsens generelle værdi, at i 37% af de præsteboliger, der har tilknyttet konfirmandstue/menighedslokale, bruges præstens private køkken ved arrangementer.

Lydmæssige ulemper udviser generelt voldsomt høje værdier, højest på landet og lidt mindre i byerne gående fra 68% til 44%. Undersøgelsen viser således, at omkring 1.000 præster i dagligdagen oplever lydmæssige gener mellem offentlig og privat del af deres præstebolig. Igen må det antages, at tilknyttede konfirmandstuer/menighedslokaler er en betydende del af forklaringen på de forskellige værdier i by og på land.

⁶ For yderligere forklaring se skemaet på side 4.

4. Arbejdsgruppens anbefalinger

Arbejdsgruppen har på baggrund af det alt for høje antal ulemper en række anbefalinger:

1. Lydmæssige ulemper optræder i mere end 1.000 præsteboliger. Det kalder på en målrettet indsats fra både menighedsråd og provster med henblik på at gøre alle præsteboliger tidssvarende på dette punkt.
2. I 20% af boligerne anvendes præstens private køkken stadig til arrangementer. Det må føre til en hurtig ændring af indretningen, hvis man ønsker at bruge et køkken i forbindelse med servering i konfirmandstue/menighedslokaler.
3. Det er påkrævet med en kraftig indsats, når det gælder sammenblandingen af privatboligen og de tjenstlige lokaler (indgang og toiletforhold). Det er ikke tidssvarende, at menighedens adgang til præst og menighedslokaler også omfatter dele af præsteboligens private område.
4. En del haver kalder på ændret indretning, så det bliver muligt for præstefamilien at være privat i haven.
5. Præsteboligerne bør omfattes af en grøn profil, så der bliver god isolering med mere, så forbrugsudgifter bringes så langt ned som muligt.
6. Landsforeningen og Præsteforeningen tager initiativ til udarbejdelse af en manual til præstegårdssynet, som kan sikre et godt og hensynsfuldt forløb af synet, og som kan sikre fokus på at eliminere ulemper og opdatere boligerne til tidssvarende standard for indretning, energiforbrug med mere.
7. Kirkeministeriet og stifterne anmodes om at stramme op på provstesynets tilsyn med boligerne med særligt henblik på en samlet nedbringelse af de mange afdækkede mangler. Undersøgelsen har påpeget ret store forskelle mellem stifterne, som viser, at der er gode muligheder for en øget og målrettet indsats for at opdatere præsteboligernes standard.
8. Konkret opfordres Kirkeministeriet til at foranstalte, at der udpeges et par af stifternes præstebolig-konsulenter til at udfærdige en beskrivelse af vigtige tiltag i forbindelse med istandsættelse af præsteboliger, som sikrer en tidssvarende standard.